

RÁBÁNÉ MÉSZÁROS RITA

„JÖJJEK HOZZÁM MINDNYÁJAN...”

A KATOLIKUS ÓVODA MISSZIÓS FELADATA
A CSALÁDOK ÉLETÉBEN

Brenner János Nevelési Központ
Szombathely

2007.

I. BEVEZETÉS, GONDOLATOK A MISSZIÓS PARANCS SZELLEMEBEN

*Mennybemenetele előtt Jézus megbízást adott tanítványainak,
amikor így szólt hozzájuk: „Menjete el az egész világra,
és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek!”*

Mk 16,15

*A tanítványok pedig szétszéledtek és mindenütt hirdették az Igét.
Az Úr együttműködött velük
és tanításukat csodákkal kísérte és hitelesítette.*

Mk 16,20

Jézus küldetést, feladatot adott a tanítványoknak: egész világra szólót. Elmenni a világ minden részébe és tanúságot tenni órára. Jézus tanítványai nehéz emberek voltak, képesek voltak cserbenhagyni őt, Jézus mégis órájuk bízva az ügyet. Az értelmes élet hirdetését, az odaadás, az önfeláldozás tanítását, az Isten országának örömhírét. S Jézus bennünket, keresztény embereket is küld az emberek közé. Mi magunk is Jézus tanítványai vagyunk. Ő a mi Mesterünk. Feladatot, küldetést kapunk tőle, mint az akkori tanítványok. Elkezdődik valami új, a személyes felelősség, a **személyes küldetés** ideje. Úgy gondolom, hogy mindenki, aki katolikus intézményben dolgozik, nagy feladatot vállal magára. Tanítványból tanítóvá, az Ige hallgatójából az Ige hirdetőjévé válni emberfeletti átalakulást kíván. Erőre van szükség, a Lélek erejére. Csak az Úrtól kapott erővel vállalkozhatunk erre a feladatra. Ezért kérjük minden tanévkezdéskor: „Jöjj, Szentlélek Úristen!”

Keresztény óvodapedagógusként naponta szembesülök azzal, hogy milyen nagy szükség van a mai világban arra, hogy segítsük egymást, jó szót, biztatást adjunk azoknak, akik rászorulnak.

Intézményünk jellegéből adódik, hogy kiemelt helyen szerepel a családokkal való jó kapcsolat kialakítása, az óvodás gyermekeken keresztül hatást gyakorolhatunk nemcsak a szülőkre, hanem a nagyszülőkre is. Ehhez azonban nagyfokú tapintatra, odafigyelésre, empátiára van szükség. Az évek során sokan megkérdezték már tőlem, hogy miben különbözik a mi óvodánk a többi, önkormányzati óvodától. Látszólag semmiben sem, ugyanolyan vidám és eleven gyerekek járnak ide is, a felnőttek sem különböznek. Mégis más a mi óvodánk. Hogy mitől? Attól, hogy a hit, a Krisztusba vetett hit járja át mindennapjainkat és ünnepeinket. Sajátos lelkülettel közelítünk a hozzánk forduló gyermekekhez és szülőkhöz egyaránt.

Pályázatomban azt szeretném bemutatni gyakorlati példákkal alátámasztva, hogy a mi óvodánk milyen módon próbálja gyakorolni missziós feladatát a családok életében.

II. AZ APOSTOLKODÁS MINDEN KRISZTUSHÍVŐ KÖTELESSÉGE

*„Ti vagytok, akik kitarthatok velem megpróbáltatásaimban.
Ezért nektek adom az országot, mint ahogy Atyám nekem adta.”*

Lk 22,28–29

Ki vagyok én? – teszi fel magának számtalan ember a kérdést. Mi végre vagyok? Mi is a feladatom? Sok-sok ember küszködik ezzel a gondolattal: nem tudja, valójában kicsoda is ő. Mi, keresztények, megjelölt életet élünk: nem titkolva, hanem jellé válva kell élnünk mindannyiunknak. Jeleként annak az országnak, amely nem e világból való. S úgy élve ezt az életet, hogy sugározzék rajtunk: Isten ajándéka mindaz, ami körülvesz minket. Nem kell messze mennünk ahhoz, hogy feladatot találjunk. Mindegyikünknek van legalább egy felebarátja, akit szerethet, akinek adhat, csak keresnünk kell őt, amíg rátalálunk.

1. VILÁGIAK APOSTOLKODÁSA

Pályázatom e fejezetének méltó mottója lehet II. János Pálnak, a 20. század legnagyobb „misszionárius” pápájának szavai: **„Mindnyájan, mindig, mindenütt.”** 1980 missziós vasárnapján hangzott el tőle: *„Testvérek! Még ha nem szól is hivatásunk a missziók területére, akkor is mindnyájunknak, mindig és mindenütt megvan a lehetősége és kötelessége az evangelizációs tevékenységben való közreműködésre, melyet az egyetemes zsinat (Ad Gentes n. 35. a) Isten népe alapvető kötelességnek jelentett ki.”* (Osservatore Romano, 1980. okt. 20–21.).²

Mindnyájan: papok, szerzetesek, világiak, házások, egyedülállók, férfiak, nők, gyermekek, stb. – tehát mindenki, aki csak Isten népéhez tartozik.

Mindig: attól a pillanattól kezdve, hogy megkeresztelték bennünket és az egyház tagjává lettünk, egészen a halál pillanatáig.

Mindenütt: először a családban, aztán az egyházközségben, majd az iskolában, a munkahelyen, a társadalomban – tehát mindenütt.

A történelem folyamán az egyháznak újra szembe kellett néznie az elzárkózás szellemével és veszedelmével. Újra és újra „ablakot kellett nyitnia”. Az első nagy ablaknyitás a jeruzsálemi zsinat volt az apostoli időkben, amikor a zsidó keresztény közösség megnyitotta kapuit a pogányok előtt; a második ablaknyitás a barbárok felé a népvándorlás idejében következett be; majd a harmadik a színes bőrrűk felé az újkorban. Az egyház új magatartásával kapcsolatban új szempontok merültek fel az apostolkodás, a missziós feladatok ellátásának fogalmában, tartalmában is.

„Apostolnak lenni” azelőtt olyan hivatást jelentett, amely csak kevesek osztályrésze volt az egyházban, majdnem egyenlő volt azzal, hogy „papnak lenni”.

A közzelfogás szerint az egyház a maga hierarchikus struktúrájával volt egyenlő, nem pedig Isten népének egészével. A századfordulón az Actio catholica új fogalom születését eredményezte: világi apostol.

Világi apostol azonban nem lehetett bárki. Világi apostol csak különös elhivatottságú, különleges talentumokkal, képességekkel megáldott ember lehetett. Ez volt a század első felének uralkodó felfogása. Ezután következett az egyetemes zsinat, amely ebben a tekintetben is forradalmi változást hozott.

A II. Vatikáni Zsinat lerombolja az egyházzal alkotott hamis, vulgáris képet és kimondja: „Az egyház mi magunk vagyunk.” Tehát az egyház Istennek egész népe a maga összességében, Isten országának minden hívőjét, papokat, világiakat és a szerzeteseket is beleszámítva.

A másik fontos kijelentése, hogy az egyház a maga teljességében birtokolja az apostoli küldetés jogait és kötelességeit. A küldetés egységét, oszthatatlanságát hangsúlyozza a laikusok apostolkodásáról írt külön zsinati dokumentum is, az Apostolicam Actuositatem: „*az egyházban különbözőek a szolgálatok, de egy a küldetés.*” (AA 2.b)

A hivatásnak és küldetésnek egységéből következik az apostolság egysége és egyetemessége, amelyben az egyház minden tagja, tehát a világiak is részesednek. „*A világiak apostolsága részesedés az egyház ugyanazon üdvözítő küldetésében, és ez az apostolság az Úr által mindenkinek rendeltetése a keresztség és bérmálás révén.*” (Lumen Gentium 33.b) A világiak apostolsága magából a keresztes hivatásból következő, sosem hiányozhat az egyházban (AA 1b), a keresztes hivatás egyúttal hivatás az apostolságra (AA 2a).

2. APOSTOLKODÁS A CSALÁDBAN

A világiak apostolkodásának első területe a **család**. „*A család Istentől kapta a küldetést, hogy a társadalom első vitális sejtje legyen.*” (AA 11d). „*A család az emberi társadalom kezdete és alapja*” (uo. 11a). Az egyház életében a család valóságos „*családi egyház*” (ecclesia domestica, L 6.11 b), ahol a szülők gyermekeik első tanítói a hitben (LG 11b). „*Ők a hitnek első hírnökei és nevelői gyermekeikben, akiket szavukkal és példájukkal nevelnek a keresztes és apostoli életre.*” (AA 11b)

„*Az emberiség jövője a család értékeinek megmentésétől függ!*” – ezt II. János Pál írta le az 1981. nov. 22-én megjelent Familiaris consortio (Családi közösség) kezdetű, a család megújításáról szóló körlevelében.

Életerős nép nincsen életerős családok nélkül. A magyarság jövője, éppúgy, mint az emberiség jövője, a családon fordul meg.

II. János Pál pápa látta, és mélyen átérezte az emberiséget fenyegető veszélyek közül a legnagyobbat, a család széthullását. A Szentatya már 1981-ben leírta e megrendítő sorokat: „*Sürgős és elengedhetetlen, hogy minden jóakarató ember összefogjon a család értékeinek megmentésében. Különösen az egyház fiaihoz és le-*

ányaihoz fordulunk, az aggodalomnak és kegyelemnek ebben a korszakában, hogy vessék latba erejüket. Hiszen ők a hit fényének teljes szépségében és mélységében ismerhetik meg Istennek a családra vonatkozó csodálatos tervét, amelynek megvalósítása elsősorban a keresztény házasság feladata. A keresztények feladata: Istennek a családra vonatkozó evangéliumát újból meghallgatni, megérteni, és másokkal is megértetni, hogy ennek a családi evangéliumnak világosságával minden család fölismerhesse azonosságát” (FC 86. p)

III. CSALÁD ÉS GYERMEK

A családok: „az életető és sugárzó hit tűzhelyei”.
(KEK 1656)

1. RÖVIDEN A CSALÁDRÓL

Ötven éve adták ki az Egyetemes Emberi Jogok Nyilatkozatát, mely a családot a társadalom alapvető és létfenntartó egységének tartja. Az ENSZ nyilatkozata leszögezi: „A lehető legmesszebbmenő védelem és támogatás illeti meg a családot, a társadalom természetes és alapvető csoportos egységét, különösen azért, mert biztosítja annak fennmaradását, és gondozza és neveli a magukról gondoskodni nem tudó gyermekeket.”³

A család a társadalom összetett funkciójú, alapvető egysége. Életteret ad tagjainak, biztosítja az újabb nemzedékek létrehozását és fölnevelését, segíti a személyi kiteljesedését és a konfliktusok megoldását. A család élettere legalább részben megvédhet a külvilág ártó hatásaitól, és otthont nyújthat tagjainak, amelyben a társadalmi szerepek kötöttségeitől felszabadultan önmaguk lehetnek, bensőséges kapcsolatban egymással. Ugyanakkor szervezeti és gazdasági egység is, amelynek zökkenőmentes működését a családtagok átgondolt és tudatosan vállalt együttműködése tudja biztosítani.

A család a gyermekvállalás és gyermeknevelés helye, ezen keresztül válik a társadalom és a kultúra fenntartójává és gyarapítójává. A szülők feladata nem ér véget gyermekük megszületésével, felelősséget kell vállalniuk gyermekük jövőjének alakításáért is. Ideális esetben ez a családi háttér határozza meg elsődlegesen a gyermekek életét. Segíti egyéniségük fejlődését, tájékozódásukat és elhelyezkedésüket a világban, megadja anyagi és szociális biztonságukat.

A család olyan személyes kapcsolatrendszerként kínál fel tagjainak, amely lehetővé teszi önmegvalósításukat, életük személyes kibontakoztatását. A család maga a kommunikáció, a kölcsönösség, a bizalom, a felelősségvállalás, a leleményes problémamegoldás elsajátításának legdöntőbb helye. A család alapozza meg a

gyermek helyes önbecsülését, önszeretetét, nevel rá az önismeretre és az önfelegyenre.

A család az egyik legalkalmasabb közösség arra, hogy tagjai egymás segítségével oldják meg problémáikat, elégítsék ki személyes igényüket. A felnőttek a család bensőséges körébe vonulhatnak vissza a nyilvánosság elől, a gyermek itt tanulhatja meg a beilleszkedést egy közösségbe, a harmonikus együttélést másokkal.

A gyermekek számára életbe vágóan fontos, hogy első életéveiben a feltétlen elfogadás és a szerető gondoskodás légköre vegye körül. Ennek elsődleges helye a harmonikus családi otthon. A család Aquinói Szent Tamás kifejezésével „szellemi-lelki anyaméh” a gyermek számára: éppen annyira nélkülözhetetlen egyénisége kibontakozásához, mint ahogyan a magzati állapot a test kifejlődéséhez. Ahhoz, hogy az ember személyisége kialakuljon, szeretetre, „lélektől-lélekig” ható párbeszédre és érzelmi kötődésre van szüksége.

A gyermekek személyes testi-lelki fejlődésének legjobb élettere a család. Ha ettől megfosztják, vagy a házasság zavarai, esetleg szétesése miatt nem tölti be rendeltetését, és nem biztosítja számukra szülők gondoskodását, akkor nagyobb a veszélye annak, hogy torzult vagy sérült személyiséggel kerülnek ki az életbe.

Ha a gyermek olyan családba születik, amely támogatja fejlődését, akkor erősíteni fogja a társadalmat. Ha viszont nem ilyen család veszi körül korábban, akkor személyisége könnyen fejletlen marad vagy eltorzult, s idővel súlyos kockázatot jelenthet a közösségnek, embertársainak. A szeretethiányos család, a nevelés elhanyagolása károsan hat a gyermek fejlődésére, s ennek következtében pedig a társadalomba való beilleszkedésére.

Az utóbbi időben a család természetes nevelőszerepe csökkent, hiszen a kisgyermekek igen hamar bölcsődébe, óvodába kerülnek, s napjuk egyre nagyobb részét a családon kívül töltik. Ez a mai élet természetes velejárója lett. Így egyre nagyobb felelősség hárul az óvodára, ránk, pedagógusokra, hisz feladatunk igen sokrétű. Ahhoz, hogy a családi harmóniát, szeretetteljes légkört óvodáinkban is biztosítani tudjuk, mérhetetlen nagyfokú szeretetre és annak kimutatására van szüksége minden gyermekkel foglalkozó pedagógusnak. Ez a szeretet teszi biztonságos családdá óvodai napjainkat és benne lesz a „szülő” az óvónő.

2. A CSALÁDOK MAI HELYZETE – TÁMADÁSOK TÜZÉBEN

Ha megpróbálunk valóságghú képet nyerni a mai család állapotáról, akkor láthatjuk, mennyi teher nehezedik ma a családra, és mily nagymértékben veszélyeztetett. Sok a válságba jutott vagy összeomlott család. A problémák pedig egyre csak halmozódnak.

A kialakult helyzet több okra vezethető vissza:

- A gazdasági fellendülés túlságosan igénybe veszi az édesapákat, és ezáltal egyre jobban kivonja őket a családi életből. A mai gyerekek nagyon ritkán láthatják apjukat munka közben, nem értékelhetik őket munkájuk alapján, így az apai hivatás jelentős veszteséget szenvedett.

- Az édesanyák munkavállalásának következménye, hogy kevesebb idő jut a családra. Ezt leginkább a gyermekek sínylik meg. A munkahely miatt többszörös elvárás nehezedik az édesanyákra.

- Ma már szinte elképzelhetetlen, hogy három nemzedék éljen együtt egy fedél alatt. Így a legtöbb gyerek nem ismeri meg helyesen és igazán az öregséget és a megöregedést. Hogyan tanulhatná meg akkor tisztelni az öregkort? A mai nemzedék hátat fordított a múltnak, és nem hajlandó a régebbi időkből és az idősebb nemzedékektől tanulni. Az öregedés és a halál, mint az élet velejárója, a mai gyermekek életéből szinte teljesen eltűnt.

- A házasságot sokan elavult intézménynek tekintik.

- A születések száma rohamosan csökken.

- A családot fenyegető további veszélyek közé tartozik a nevelési intézmények növekvő befolyása, az anyagi javak utáni hajsza, stb.

Napjainkban Magyarországon az egyre kényelmesebbé váló életmód mellett növekvő válságtudat és erkölcsi elbizonytalanodás érzékelhető. Pedig egészséges egyének nélkül nem jöhetnek létre egészséges családok sem.

A fiatalok a mai világ forgatagában sok és szélsőséges ellentmondással találják szembe magukat. Nehezen tudnak eligazodni, és jó döntéseket hozni a különböző élethelyzetekben, mert a külső nehézségek megtapasztalásakor kevesen kapnak hatékony segítséget saját családjuktól. A házasság és a család értéként való jelenléte a társadalomban csökken, melyben a média szerepe is nagyon jelentős. Napjainkban egyre jellemzőbbek a rövid ideig tartó párkapcsolatok, sokan az ideiglenes együttélési formákat választják, a házasságkötést és a gyermekvállalást halogatják. Kevesebben kötnek házasságot, ugyanakkor a megkötött házasságok könnyebben felbomlanak mint korábban. A fiatalok a házasságot általában elavult intézménynek tartják, félnek az elköteleződéstől, felkészületlenül alapítanak családot, az átgondoltság és a tervszerűség hiányzik belőlük. A válások magas száma is mutatja, hogy nem könnyű a családi együttélés. Feltétlenül szükséges ezért őket tervszerűen fölkeszíteni a házasságra és a szülői hivatásra. A családi életre nevelés elsődleges közege természetesen a család, s ez a nevelés optimálisan a gyermek szeretetteljes vállalásával és várásával a fogantatás előtt kezdődik. Ez a tudatos családtervezés szükségességét húzza alá. A legtöbb gyermeket azonban nem így vállalják. Pedig a gyermek attól van biztonságban, hogy szülei szeretik egymás, harmonikus kapcsolatban élnek. Ha a családok nem tudnak jó családi mintát adni gyermekeiknek – s ez nagyon gyakran így van –, különösen fontos az óvodában a családi életre nevelés megjelenése. Ennek során

a szülők bevonása nélkülözhetetlen, s így a gyerekek, a szülők és a nevelők közötti kommunikáció egyben előbbé tehető.

„A mai magyar fiatalokban kétféle törekvés található. Egyfelől vágyódnak a családalapításra, arra, hogy gyermekeik legyenek. Másfelől nem tudják, hogyan boldoguljanak a világ sokféle kihívása között. Szeretnék megőrizni függetlenségüket, ösztönösen félnek azoktól a kööttségektől, netán konfliktusoktól, amelyek együtt járnak a házassággal és a gyermekneveléssel.”⁴

IV. A CSALÁD A BIBLIA TÜKRÉBEN

*Minden család egy pompás virágkehely
Isten színes virágoskertjében.⁵
Simon András*

1. A CSALÁD – ISTEN TEREMTÉSE

Maga a „család” szó nem fordul elő a Bibliában. A család (família) szó a római jogi életből vett latin fogalom. Csak a 16. században került bele nyelvünkbe, és a 19. században honosodott meg végképp, amikor az iparosodás korában szétszakadt a nagy család, és helyét elfoglalta a kis család.

A bibliai korban helyette a ház (népe) szót használták. Ez természetesen szélesebb kört fogott össze, mint amit ma a családon értünk. Ide tartozott az egész házközösség: nagyszülők, szülők, azok még meg nem házasodott testvérei, azután a gyermekek, szolgák és szolgálók. Mindazok, akik egy fedél alatt laktak és a családfő asztalánál étkeztek, a házhoz tartoztak. Ennek a háznak az alapja Isten teremtő munkája.

A házasság – Isten teremtése

A teremtéstörténetben a Biblia tudtunkra adja, hogy Isten férfiúvá és asszony-nyá teremtette az embert, és pedig egyfelől azzal a nagy kiváltsággal, hogy neki „képmása” legyenek, másfelől egymásért és egymásra nézve vannak teremtve. Isten egységnek látja a férfit és a nőt, elválaszthatatlanul egybetartoznak. *„Annak okáért elhagyja a férfi atyját és anyját, és ragaszkodik feleségéhez: és lesznek ketten egy testté”* (Ter 2,24).

Két egymástól teljesen különböző embernek Isten csodatevő hatalma mély-séges egységet ajándékozik, hogy egymást kiegészítsék és kiteljesítsék. A házasság jellemző vonásai az egyetlenszerűség és a felbonthatatlanság. Már ebből is világosan kitűnik, mennyire bibliaellenes mai helyzetünk. A házasság olyan szövetség, amelyet Isten rendelt, és amelyet Isten színe előtt kötöttek.

A szülők

A házastársi közösséget megajándékozta Isten azzal a képességgel és hatalommal, hogy szaporodjon és nemzedékek származzanak belőle. A kettő közösségből ajándékozta Isten a családot. „*És megáldotta Isten őket, mondta nekik: Szaporodjatok és sokasodjatok és töltsétek be a földet!*” (Ter 1,28)

Isten már előzőleg megteremtette a házasságot, mint előfeltételét annak, hogy az új élet védett közegbe kerüljön, ahol ápolják és gondozzák. Ez a megbízás érvényes maradt az Édenkertből történt kiűzetés után is. Természetesen a bűn átka eltorzította: „Fájdalommal szülsz magzatokat.” De megmarad a család, mint a védelem helye a házastársak és gyermekek számára. A mai világban még inkább szükség van erre a védelemre, de ugyanakkor sok veszélynek is ki van téve a család.

A család, mint Isten országának legkisebb sejtje

Isten a családot nemcsak a biológiai szaporodás céljából teremtette, hanem általa az áldást is tovább akarja adni. „*És megáldotta őket Isten...*” (Ter 1,28). Nemzedékről nemzedékre kellett tovább áradnia Isten áldásának azáltal, hogy egy családban új meg új emberek rendelik önmagukat Isten alá.

Izraelben ezért a család volt az Isten tiszteletének, dicséretének helye, és a hely, ahol továbbmondták Isten tetteit. Itt történt az Isten melletti tanúságtétel, a következő nemzedék nevelése és oktatása is. A családnak az Ószövetség kiemelkedő jelentőséget tulajdonított.

Ezért tudott a zsidó nép nagyon sokáig mint különálló nép fennmaradni. Mivel a család, mint kicsi sejt működőképes volt, gyorsan kifejlődhetett belőlük a nagyobb szervezet is. A „ház” – a család – volt az a hely, ahol a gyülekezet találkozott. Az evangélium házról házra terjedt, a család volt a gyülekezet támaszpontja. Ma is nagyon fontos, hogy legyenek olyan családok, akik Isten áldása alatt élnek.

A család Isten védelme alatt áll

Isten nagyra értékeli a családot, ezért az Ő törvénye által különleges védelme alá helyezi azt. A Tízparancsolatból három a családra vonatkozik: az 5., a 7., és a 10. Ezzel a három parancsolattal Isten háromszoros védőfalat emel a házasság köré.

2. CSALÁDOK A BIBLIÁBAN

A Bibliában hiába keresünk csak eszményi családot. Sőt! A Biblia a valósághoz híven mutatja, hogy az embernek Istentől való elszakadása nyomán a házastársak és a család mindennapi életében is mélységes szakadék tátong. Az Istennel való békeség megszakadásának első látható következménye, hogy békétlenség, egye-

netlenség költözik a családba, ami irigységen és gyűlöleten keresztül egészen a gyilkosságig fokozódik (Káin és Ábel, Ter 4).

A Biblia számos példájában mutatja, hogyan ronthatja meg a bűn a házasságokat, és hogyan bomlaszthatja szét a családokat. De nemcsak a bajokat tárja fel, hanem megmutatja az utat a gyógyulás és megújulás felé. Néhány példa: családi viszály – Káin és Ábel (Ter 4), Jákob és Ézsau (Ter 27); házassági problémák – Izsák és Rebeka (Ter 27), Dávid (2 Sám 11), Ábrahám (Ter 12); nemzedéki ellentétek – Absolon lázadása apja ellen (2 Sám 15).

Ezek valóban nem eszményi családok. Sok gyöngeséggel, hibával terhelt emberrel találkozunk, szülőkkkel és gyermekekkel, akik együtt és egymás ellen vétkeznek. Mégis Isten ilyen családok által is eléri célját, viszi előbbre az üdvtörténetet.

3. A CSALÁDTAGOK FELADATA A SZENTÍRÁS SZERINT

Az Ószövetség nagy jelentőséget tulajdonított a családnak és ez folytatódik az Újszövetségben is. Jézus Krisztus a házasságra és családra vonatkozó parancsolatokat nem vonja kétségbe, hanem megmagyarázza és elmélyíti tanítványai számára (Mt 5). Pál a leveleiben Isten teremtésének tartja a családot, és pontosan leírja az egyes családtagok feladatait. Ezeknek az alapelveknek a megvalósítása Isten Szentlelke nélkül nem lehetséges. Röviden e feladatokról:

A férfi mint férj és apa számára

- Szeretet: önfeláldozó, odaadó szeretet a feleség iránt.
  - Fej és tekintély: legyen tekintélye a férjnek.
  - Szellemi gondviselő – a ház papja: felelős azért, hogy a feleség kapcsolatban legyen Istennel és gyermekei oktatása is a feladata.
  - Gondoskodás a család testi szükségleteiről: a család eltartása is a férfira hárul.
- Ezek a feladatok mutatják, hogy a férfi milyen nagy felelősséget hordoz Istennel és családjával szemben.

Az asszony mint feleség és anya

- A férjes asszony legszebb leírását a Példabeszédek 31,10–31-ben találjuk.
- Egyenjogú, de nem egyforma. Isten előtt a férfival egyenértékű teremtmény, de soha nem lehet egyforma a férfival.
  - Minden élők anyja: az asszony anyaságának különleges méltósága van.
  - Engedelmes a férjnek.

A gyermekek

- „Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú ideig élj azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened ad neked.” (Kiv 20,12) Ez az alapvető ige: a gyermekek tiszteljék szüleiket.
- Engedelmesség: a szülőknek kell megteremtteni azt az egészséges légkört, melyben ez kifejlődhet. Ez a szeretet, a bizalom és a hála atmoszférája.

4. A KERESZTÉNY CSALÁD

A keresztény házasság nagy misztérium, mert jelzőivé és részeseivé tesz bennünket annak a szeretetnek, amellyel Krisztus szereti az egyházat. E misztériumon alapszik a keresztény család. Miként a keresztény házasság élő jele Krisztus és az egyház szeretetközösségének, úgy a keresztény család jele a Szentháromság misztériumának. Hitünk legnagyobb titka a Szentháromság, melyben hittell valljuk, hogy az egy Istenben három egymástól valóságosan különböző személy van: az Atya, a Fiú és a Szentlélek. A keresztény család ezt a háromságos életet tükrözi vissza. Ezért nevezzük a családot miniatűr egyháznak, „családegyháznak” (Lumen Gentium 11).

A keresztény család az egyházhoz hasonlóan nem zárkozhat önmagába. A családtagok egymáshoz közel állnak, de a család nem lehet zárt. Nyitottnak kell lennie a világgal szemben és az egész emberiséggel szemben, amelyhez küldetése szól.

A keresztény család küldetése, missziója, hogy kifejezze, hirdesse és továbbadja a szeretetet, amelyben részesült Isten szeretete által. A keresztény család eleget tesz küldetésének, ha megvalósítja a következő feladatokat:

- a személyek közösségének megteremtése: a család szentsége,
- az élet szolgálata: a házassági szeretet célja a gyermekek születése,
- részvétel a társadalmi haladásban,
- részesedés az egyház életében és küldetésében.

A család – egyház kicsiben –, s mint ilyen része az egyetemes egyháznak. A család az a hely, ahol az emberi lény először találkozik az egyház közösségeivel. A család az evangelizáció első helye, valamint a közös ima helye is. A keresztény család az első közösség, amelyben a tagok megtanulják, mit jelent a keresztény szolgálat. Az önzetlen szeretet szellemében szolgálnak egymásnak a szülők, együtt pedig a gyermekeknek és más családtagoknak. Nem könnyű ez a szolgálat. A családnak azonban nincs más választása: csak e szolgálat által tud növekedni az életszentségben.

A család együtt válik szolgáló egyházzá. A szeretetben szolgáló egyházra pedig minden társadalomnak szüksége van. A keresztény család tagjait a szeretet fűzi össze. De nem akármilyen szeretet, hanem a Krisztustól származó szeretet. Pál apostol buzdítása minden családra alkalmazható: „*Mint Istennek szent és kedves választottai öltsetek magatokra az irgalmasságot, a jóságot, a szelídséget és a türelmet. Viseljétek el egymást, és bocsássatok meg egymásnak, ha valakinek panaszja van a másik ellen. Ahogy az Úr megbocsátott nektek, ti is bocsássatok meg egymásnak. Legfőként pedig szeressétek egymást, mert ez a tökéletesség köteléke. S Krisztus békéje töltsé be szíveteket, hiszen erre vagytok hivatva, egy testben. Legyetek hálásak.*” (Kol 3,12–16)

A keresztény családnak elsősorban a szeretet otthonává kell lennie. Nemcsak ápolnia kell a szeretetet, hanem kisugároznia is. Az eszményi keresztényi családi

szeretetet Jézus a boldogságokban fogalmazza meg (Mt 5,3–12), Pál apostol pedig a szeretethimnuszban. A jézusi szeretet legjobban Krisztus szenvedésében és feltámadásában nyilvánul meg. A keresztyén család, mint Isten remekműve ennek a szeretetnek a visszatükröződése.

Napjainkban tapasztaljuk, hogy a világ politikai, társadalmi, gazdasági problémáinak mélyén egy mindent átható, súlyos erkölcsi válság húzódik meg. Ennek gyökerei a családba, a családi nevelésbe nyúlnak vissza. Ezért fontos, hogy a család életét, belső környezetét úgy formálni, hogy a vallásosság, a vallásos élet természetes jelenség legyen benne. A családban történő hitoktatás önmagában nem elég, szükség van erre hivatott intézményekre is.

Összefoglalva: a keresztyén családok nagyon sokat tehetnek a társadalmi megújulás érdekében, ezért minden lehetséges támogatást meg kell adni ahhoz, hogy zavartalanul működjenek. Itt sem megy minden simán, nem mindig békés a hangulat. Vannak kudarcok és nyomorúságok, vétkezünk egymás és Isten ellen. A bűnbánat és a megbocsátás, a Jézus Krisztus vezetésében való bizonyosság azonban új erőt ad, megújuló szeretetet, egymás új, teljesebb megértését.

A pályázat eddig leírt fejezeteiben szó volt az apostoli munka fontosságáról, a családnak a gyermek életében betöltött szerepéről. Külön fejezetet szenteltem a családnak mint Isten országa legkisebb sejtjének.

A továbbiakban szeretnék rámutatni a katolikus intézmények (óvodák) feladataira, az itt dolgozó pedagógusok szerepére és felelősségére. Ezután a mi óvodánk bemutatása következik, valamint, hogy nálunk miként valósulnak meg a missziós feladatok.

V. A KATOLIKUS INTÉZMÉNYEK KÜLDETÉSE

*Hagyjátok, hadd jöjjenek hozzám a kicsinyek,
ne akadályozzátok őket, hisz ilyeneké az Isten országa.*

Mk 10,14

1. TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

A Katolikus Egyháznak az a küldetése, hogy hirdesse az Evangéliumot, a keresztség által támasszon új teremtményeket Krisztusban, és nevelje őket arra, hogy istengyermekségük tudatában ahhoz méltóan éljenek. Az Egyház – egyebek közt – úgy tölti be ezt a küldetését, hogy oktató-nevelő intézményeket hoz létre, mert különleges eszközt lát bennük a teljes ember kiformalására. A magyar iskolarendszerben az egyházi alapítású iskolák ezer éven keresztül egészen 1948-ig meghatározó szerepet játszottak.

VI. Pius pápa 1777. június 16-án kiadott bullájában a tanítás nagy munkáját és a hívek lelki gondozását tűzte ki célul. Városunk első püspöke, Szily János igyekezett megfelelni e nagy célkitűzéseknek. Püspöksége alatt az egyházmegyében megindult a katolikus iskolák szervezése, a későbbi püspökök is folytatták ezt a nagy munkát.

A Ratio Educationis (1777) megjelenése és 1868 óta a magyar állam is jelentősen hozzájárult törvényeivel, anyagi és erkölcsi támogatásával az egyházi intézmények fejlesztéséhez.

Egyházmegyénkben 11 óvoda, 257 általános iskola, 3 gimnázium működött, amiket aztán 1948-ban államosítottak az ország többi katolikus oktatási-nevelési intézményeihez hasonlóan.

A rendszerváltást követően, 1992-től újra működnek katolikus intézmények egyházmegyénkben, köztük a mi óvodánk is. Ennek bemutatása előtt szeretném felvázolni a katolikus intézmények, elsősorban az óvodák legfontosabb feladatait és az itt dolgozók felelősségét.

2. A KATOLIKUS ÓVODA FELADATAI

Véleményem szerint, a világon működő összes katolikus intézményt – beleértve óvodát, iskolát – Jézus új életre hívó szeretete, tanítása, missziós parancsa hozta és hozza továbbra is létre. Szülők és pedagógusok, egyházi személyek összefogva, felelősséggel építik ezeket az intézményeket Krisztusra, aki szegletkő lett.

Édesanyák, édesapák, pedagógusok ma is, a tanítványokhoz hasonlóan fogadják Jézustól küldetésüket. Miért? Mert egyedül az evangéliumi életnek van értelme. Mert a hit lehet biztos alapja életünknek, a szeretet a legnagyobb, az örök élet ígérete pedig reményt ad nekünk. Aki pedig az örök élet fényében gondolkodik, Krisztusra épít iskolát, országot és életet.

Hermann Alice pszichológus közel 40 évvel ezelőtt így fogalmazott egyik könyvében: *„a gyermek a miénk is, az enyém, a tied, mindannyiunké”* – a gondolat időtálló, ma is igaz. A ma gyermeke a holnap felnőtte, aki majd építi gyermeke jövőjét, társadalmát. Ilyen módon senkinek sem közömbös, mivé fejlődik, hogyan alakul gyermekeink élete.

Ma a tizenévesek körében erkölcsi közöny tapasztalható, amely leginkább az érzelmi közönyből táplálkozik. Elképesztő méreteket ölt hazánkban is az ifjúkori és a gyermekbűnözés, a társadalom tehetetlenül áll ezzel szemben. Világos, hogy a szigorítás nem hoz eredményt, csak egy segít: gyermekeinket tanítani, nevelni kell. Az már régen bebizonyosodott, hogy a semleges nevelés semmire sem jó. Vallás-erkölcsi nevelésre, a keresztény hitre és erkölcsre van szükség. A vallásos, erkölcsös élet tanítása nemcsak a papok, a hitoktatók kötelessége, hanem mindenkié: szülőké, pedagógusoké. Közös munka ez. Az óvoda, iskola

csak tovább folytathatja, amit otthon a családban elkezdtek. Az oktatási intézmények csak arra építhetnek, csak azt fejleszthetik tovább, amit odahaza a szülők alapoztak meg. Ha van lerakott alap, van, mire építsen az egyházi óvoda, iskola. Ha nincsen alap, akkor gyümölcs sincsen.

S mivel a szülők a gyerek első és pótolhatatlan, nem helyettesíthető, az óvoda által is csak támogatható nevelője, arra kell törekednünk nekünk, pedagógusoknak, hogy minden irányban a lehető legszorosabb kapcsolatot építsük ki a családokkal, ha szükséges, akár a szemléletmódjukon is változtatni kell.

A családi nevelés fontosságáról, a kapcsolattartás különböző formáiról a későbbiekben lesz még szó, most a katolikus óvoda feladatait szeretném összegezni.

A feladatok ma nehezebbek és összetettebbek, mint valaha, hisz átalakulások mennek végbe nemcsak a társadalomban, hanem az Egyházban is. Sok nehézséget jelent, hogy a keresztény üzenet a társadalom peremére szorul. A nevelési és oktatási munka felelős etikai cselekvés. *„Az iskola (esetünkben óvoda) azért tanít, hogy neveljen, vagyis belülről alakítsa az embert.”* (Katolikus Iskola 29.)

*„A katolikus Egyháznak az a küldetése, hogy hirdesse az evangéliumot, vagyis nyilvánítsa ki mindenki előtt az üdvösség örömhírét, a kereszténység által támasszon új reményeket Krisztusban, és nevelje őket arra, hogy istenfiúságuk tudatában, ahhoz illően éljenek.”*³

*„Az Egyház ennek a küldetésnek a szolgálata közben hozza létre a maga iskoláit, ... melyek részei az Egyház üdvösséget szolgáló küldetésének, különösen a hitre való nevelés kötelességének vonalán.”*⁴ Így a katolikus intézmények pótolhatatlan és égetően fontos egyházi küldetést töltenek be és „hiteles apostoli munkát” végeznek.

Az óvodában, mint katolikus közoktatási intézményben keresztény erkölcsi alapelvek érvényesülnek. A keresztény óvoda célja: a családi nevelés folytatásaként és azzal mindig együttműködve szeretetteljes környezetben, jó példával, sajátos légkörével biztosítsa a gyermekeknek a hitre való nyitottságot. Az intézmény feladata: az idejárom gyermekek harmonikus, kellő önismerettel, önfegyelmekkel rendelkező, szépre, jóra fogékony, Istent és embertársait szerető emberekké váljanak. Fel kell vértetni őket arra, hogy az Istenhez való kötődésük olyan erős legyen, hogy a nehézségekben is képesek legyenek az árral szemben úszni.

Mi különbözteti meg a többi óvodától a katolikus óvodát? Az, hogy a valóságról alkotott igazi keresztény felfogásra épít. Ennek a világlátásnak középpontja Krisztus, és nevelési tervének is Ő az alapja. Az evangéliumi elvek válnak nevelési eszménnyé, belső ösztönzővé és egyúttal végső céllá. Igazi útravaló a küldetés-tudat kialakulása: *„Ti vagytok a világ világossága”* (Mt 5,14). Tudatosan kötelezi el magát, hogy az egész ember kifejlesztésén munkálkodjék, a végső értékeket is befogadni akaró lényt szolgálja. Ezek a végső értékek: a szép, a jó, az igaz, a szent. Az óvoda igazán egyházi szelleme csak akkor születhet meg, ha a szülők

is közösséget alkotnak, hiszen „a keresztény hit is egy közösség ölen születik és növekszik.” (Katolikus Iskola, 53.)

Sajátos felelősség hárul a keresztény szülőkre is, akik gyermekeiket katolikus óvodába íratják: pusztán ez a tény nem menti fel őket a személyes kötelezettség alól, hogy maguk is keresztény módon neveljék őket. Tevékenyen együtt kell működniük az óvodával, támogatniuk kell az itt folyó nevelési munkát. Ez azért fontos, mert a katolikus óvoda nem lehet a „kiválasztottak” gyülekezési helye. Bár elsősorban azok a szülők igénylik, akik gyermekeik számára a családban megkezdett vallásos nevelés folytatását és segítségét várják az óvodától, de nem zárkozhatunk el senki elől sem, aki ezt a sajátos szolgáltatást keresi.

A keresztény névhez csak akkor maradhatunk hűek, ha nem hagyjuk figyelmen kívül a törődést várók igényeit. Nyitott óvodákra van szükség, amelyek befogadnak mindenkit és megszólítják őket a krisztusi szolgáló szeretettel. Ebben látom én a katolikus óvodák igazi missziós feladatát.

„A lelki adományok ugyan különbözőek, a Lélek azonban ugyanaz. Mindenki azért kapja, hogy használjon vele. Az egyik ugyanis a bölcsesség ajándékát kapja a Lélektől, a másik a tudás adományát ugyanattól a Lélektől, a harmadik a hitet kapja ugyanabban a Lélekben... Mindezt azonban egy és ugyanaz a Lélek műveli, tetszése szerint osztva kinek-kinek.” (1Kor 12,4–11)

3. A KATOLIKUS PEDAGÓGUSOK FELELŐSSÉGE

*Az isteni a gyermek lelkében szunnyad:
a nevelőnek kell felébreszteni azt.⁵*
Adrienne Necker de Saussure

A katolikus óvoda sajátos céljának megvalósulása főként az itt munkálkodó személyektől függ. Hitet adni egyetlen egyházi intézmény sem tud, de elkötelezett munkatársakkal elő tudja készíteni az utat. Ők teremthetik meg azt a légkört, amelynek az óvoda nevelési munkáját és mindennapi életét át kell járnia. A II. Vatikáni Zsinat Gravissimum Educationis című dokumentumában a pedagógusokról a következőket olvashatjuk: „Szép és fontos hivatást töltenek be mindazok, akik a szülők segítőként és a társadalom megbízottaiként nevelői feladatra vállalkoznak. Ez a hivatás megkívánja a szív sajátos adottságait, az igen gondos előkészületet és az állandó megújulásra való készséget.”

A keresztény intézmények csak addig tekinthetők valóban egyháziaknak, amíg hitből motivált személyzet működteti őket. Milyen is legyen tehát az a pedagógus, aki keresztény módon szeretné betölteni hivatását?

Legyen hiteles az élete. A hitelesség nem azt jelenti, hogy tökéletesek vagyunk, hanem azt, hogy törekszünk rá. Gyökössy Endre írja: *„Én is vallom és megtapasztalom, ... hogy a hitet nem lehet tanítani, csak tovább sugározni.”* Ha az óvodapedagógus számára belső igénnyé válik a Jézussal való kapcsolat, akkor az sugározni fog belőle.

Legyen tisztában a pedagógus azzal, hogy milyen életalakító hatással van a rábízott gyermekre, családjukra, még a munkatársakra is. Szent Pál apostol mondja: *„Látványossága lettünk a világnak...”* (1Kor 4,9), vagyis kimondva, kimondatlanul reflektorfényben állunk, jó példát remélnék tőlünk az emberek.

A pedagógusnak legyen élő, kiegyensúlyozott kapcsolata az Istennel, a környezetével, és önmagával. Ez akkor valósulhat meg, ha helyes istenképpel rendelkezünk. Ha olyan istenképem van, amely megnyugtat, megvigasztal és segít elfogadtatni magamat magammal, akkor kiegyensúlyozott ember leszek. Akkor képes leszek szeretni önmagam, és ezáltal gyermekeink felé sugározni azt a szeretetet, amely biztonságot és megnyugvást hoz.

A pedagógus szeresse a gyermekeket és tudja kimutatni a szeretetét. Don Bosco, a nagy nevelő tanítja, hogy nem elég szeretni a gyermeket, az sem elég, ha a gyermek látja, hogy szeretjük, a gyermeknek éreznie kell, hogy szeretjük őt! Ha ezt érzi, akkor tudom átadni, illetve akkor tudja átvenni az én világomat, élményeimet. Akkor neki is az lesz a fontos, ami nekem.

A gyermekek óvodai életének központi alakja tehát az óvónő. Vezető szerepe a példamutatásban, a napok rendjének megszervezésében és az érdeklődés irányításában jut kifejezésre. Közelsége, szeretetének, engedékenységének érzése biztonságot ad a cselekedetekhez, viselkedéshez. Az óvónő és gyermek közötti viszony a kölcsönös bizalmon alapul. Irányító munkáját a gyermeki ragaszkodás, kötődés határozza meg, személye feltétlen példakép, akit utánozhatnak. Nyugodt, következetes magatartása a hangulatot is befolyásolja és kiegyensúlyozott életritmust eredményez. Személyének nevelő hatása az óvodáskorban magasabb, mint bármely életkorban.

4. A „MI ÓVODÁNK” BEMUTATÁSA

Személyi és tárgyi feltételek

Óvodánk, mely a város frekventált helyén található, 1996 augusztusában alakult 4 csoporttal. Az óvodába 100 kisgyermek jár a városból és a környékbeli településekről. Az ökumenikus szemlélet értelmében néhány református és evangélikus gyermek is jár hozzánk. Különbséget a gyerekek között nem teszünk, vallásuk különbözőségét azonban tiszteletben tartjuk. Ebben segítségünkre van hitoktatónk és egy evangélikus óvónő.

A hozzánk beíratott gyerekek kivétel nélkül mind részesültek a keresztségben, rendelkeznek plébániai ajánlással, és a családok többsége rendszeresen látogatja a szentmiséket.

Mint óvodánk gyermekvédelmi felelőse, elmondhatom, hogy gyermekeink családi helyzete jó, veszélyeztetett gyermekünk nincs, amely következik abból is, hogy a vallásosság normális életvitelt, emberi kapcsolatokat feltételez. A hátrányos helyzet általában anyagi gondokra vetíthető vissza. Óvodánk – jellegéből adódóan – nagyobb figyelmet fordít e családok segítésére. A szülők komolyan veszik szülői feladatukat, odaadó, szeretetteljes légkörben, hittel, türelemmel nevelik gyermekeiket. Ez nagyban megkönnyíti a mi pedagógiai munkánkat. Óvodánk 4 csoportjában 8 óvodapedagógus és 4 dajka látja el a gyerekek között a tennivalókat. Szerencsésnek mondhatjuk magunkat, hogy külön konyhánk van.

Az eredményes nevelőmunkához a jól felkészült pedagógusokon kívül szükség van külső segítő szakemberekre. Így óvodánknak van orvosa, védőnője, logopédusa. A nehezen nevelhető, problematikus gyerekek nevelésében 2 fejlesztőpedagógusunk segít.

Helyi programunk cél- és feladatrendszere

*Engem ne emeljen a magasba senki,
Ha nem tud addig tartani,
Míg tényleg megnövök.
Guggoljon ide mellém,
Ha nem csak hallani,
De érteni is akar.
Hogy közel legyen a szívdobogásunk.*
Bertalan Ferenc

Az ebben az idézetben megfogalmazott gondolatok tükrözik óvodánk dolgozóinak gyermekekhez való viszonyát. Meghallgatjuk gyermekeinket, kikérjük véleményüket, látjuk a szemüket, halljuk a szívdobogásukat. Célunk a könnyek letörlése, a mosoly előcsalogatása. Szeretnénk, hogy jobb embereket és nagyszerű keresztyényeket nevelhetnénk. Tudjuk, hogy ez csak a meghitt családi légkör, a bizalommal teli óvodai lét és Isten kegyelméből lehetséges.

Óvodánk katolikus szellemben neveli gyermekeit. Mind a játék, mind az egyéb tevékenységek terén a keresztyény katolikus értékrendet szeretnénk közvetíteni és beépíteni gyermekeink személyiségébe. A katolikus naptári év eseményeit, valamint a néphagyomány, népszokás jeles napjait figyelembe véve tervezzük óvodai programjainkat. A vallásos nevelés terén Jézus szellemiségét és a keresztyény erkölcsiséget emeljük ki. Arra törekszünk, hogy gyermekeink kiegyensúlyozottak, boldogok legyenek, szépre, jóra nyitottak, érdeklődjenek a természeti, társadalmi, esztétikai értékek iránt. Tiszteljék a hagyományokat.

Nevelőmunkánkban hangsúlyos helyen szerepel a gyermekek vallásos nevelése mellett az anyanyelvi nevelés, a társas kapcsolatok fejlesztése, a családi életre nevelés.

Családi életre nevelés

Gondolom, mindenki tisztába van azzal, hogy egy gyermek életére milyen hatással van a boldog családi élet megléte, vagy hiánya. Védelmet jelent számukra a család, s ennek hiányában elveszettnek érzik magukat a világban. A család azonban nemcsak az egyén számára jelent fontos közeget, hanem a társadalomnak is. Népünk, hazánk jövőjének egyik építőköve. Éppen ezért kell hangsúlyt kapnia az intézmények oktatási programjában a családi életre nevelésnek. A családi életre nevelés már a gyermek megszületésekor elkezdődik a családban. A növekvő gyermek személyiségét azonban a család csak az óvodával, iskolával együtt tudja továbbfejleszteni. Mind a pedagógusoknak, mind a szülőknek törekedni kell arra, hogy szoros kapcsolat alakuljon ki az oktatási intézmény és a család között. Így tudnak kölcsönösen segíteni egymásnak. Óvodánkban a családokkal szoros, őszinte kapcsolat kiépítésén fáradozunk, hiszen a keresztény és mindennemű nevelés első és legfontosabb közege a család. A család alapozza meg és indítja el a gyerekeket a szociális tér felé.

Helyi programunkban is megfogalmaztuk, hogy az óvoda a családi nevelés kiegészítője, hiszen a család akkor is értékeket közvetít a gyerek felé, ha funkciózavarai következtében nem működik jól. Az óvoda elsősorban a családi nevelés kiegészítésére törekszik, de tudomásul vesszük, hogy a hátrányos helyzetű családok esetében – a gyerekek érdeke miatt – vállalnunk kell a családi nevelést pótló tevékenységeket is, valamint lehetőségeink szerint segítséget nyújtunk a problémák megoldásában.

Bár családjaink többsége rendezett körülmények között él, minden családban előfordulhatnak olyan problémák, melyek megoldása már meghaladja a szülők képességeit. Néhány esetben a család maga is válhat veszélyforrássá a gyermek számára. Vagy úgy, hogy maga a szülő nem tudja elhárítani a társadalom veszélyeit és terheit, vagy a család zilált belső viszonyai hatnak károsan a gyerekekre.

A 3–6 éves gyermekek világa a legtisztább, a legkiegyensúlyozottabb életszakasz. Ezért úgy vélem, hogy mi, óvodapedagógusok vagyunk a legerencsésebb helyzetben. Az óvoda az a társadalmi intézmény, amely ma még a legtöretlenebbül képes formálni a gyermeki személyiséget. Nem közvetlenül formál, hanem megteremti azokat a cselekvésre készítő motívumokat, amelyek igazodnak a gyermek egyéni és életkori sajátosságaihoz. Az óvodáskor lényeges sajátossága az érzelmi telítettség, így a nevelésben is központi szerepet töltenek be az érzelmek. A gyermek számára fontos, hogy szeressék, hogy meghallgassák. Pszichológiai kísérletek kimutatták, hogy a kisgyermeknek nagyobb szüksége van a szeretetre, mint kenyérre.

Az óvodáskorú gyermek mindennapi viselkedésén, szabad játékán vagy kötetlen beszélgetések alkalmával könnyen lemérhető, milyen családi környezet veszi körül, milyen problémák foglalkoztatják. Nekünk nincs más dolgunk, mint olyan helyzeteket teremteni a nap folyamán, hogy ezek a felszínre kerüljenek.

A katolikus óvoda missziós feladatát abban látom tehát, hogy az óvodáskorú gyermekek nevelése, hitre való felkészítése közben hatást tudunk gyakorolni szűkebb és tágabb családi környezetére is. A szülőkkel való különféle kapcsolattartási formák és óvodai programok lehetőséget biztosítanak arra, hogy segítsük a szülőket a keresztény nevelés helyes értelmezésében, beszélgetésekkel, lelki töltekezések biztosításával formáljuk keresztény lelkületüket. Támogatást nyújtunk az élet nehéz pillanataiban, akár szóbeli vigasz vagy anyagi javak juttatása által. Hirdetjük a keresztény életvitelű családok fontosságát a társadalmi megújulás érdekében. Megerősítjük a gyermekekben a család iránti vágyat, melyet az Egyház, Krisztus egyedüli társas közösségnek fogad el. Az itt dolgozó pedagógusok saját példájukkal erősítik a családba vetett hitet. A missziós feladat teljesítése tehát egyrészt a gyermekek érdekében végzett nevelői munka által valósulhat meg, másrészt a szülők, nagyszülők bevonásával. A következőkben szeretném bemutatni, hogy a mi óvodánkban miként valósul meg mindez.

5. MINDENNAPI FELADATAINK A CSALÁDOK ÉRDEKÉBEN

Óvoda és gyermek

A 3-6 éves kisgyerek, amikor csak teheti, játszik a játék örömeért. A **játék** a gyermek legfontosabb tevékenységi formája, személyisége alakulásának legfontosabb tényezője. Általa ügyesedik, okosodik, fejleszti manuális készségét. Társas kapcsolatainak alakulásának, érzelmi élete gazdagodásának is fontos színtere. „*A játék komoly dolog... ez vezeti be a gyermeket az életbe.*” (Kosztolányi Dezső)

A játék során a gyermek személyiségének a környezethez való viszonya tükröződik vissza. Mint tükör, sajátosan adja vissza a családból, az óvodából való benyomásokat, élményeket. Az óvodában feladatunk az, hogy minél több időt hagyjunk az önfeledt, szabad játék számára. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyerekek élményeiket elmesélhessék, vagy éppen játékukban megjelenítsék. Ez lehet akár egy közös családi program (kirándulás, színházlátogatás, mozi stb.), vagy egy fontos esemény (esküvő, keresztelő, születésnap). E játéksituációk fenntartásához és továbbfejlesztéséhez biztosítjuk a megfelelő helyet (baba-konyha, babaszoba), elég időt és a szükséges kellékeket.

A mindennapok eseményei azt igazolják, hogy a gyerekek különösen kötődnek a családjukhoz, az ott átélt eseményekhez. Egy kistestvér születése vagy egy családtag esetleges betegsége sokáig foglalkoztatja őket. A játék során azonosul a szeretett személlyel, a problémákat, nehézségeket szinte „kijátssza” magából. A játszó gyerekeket figyelve nagyon sok olyan részlet derül ki az adott családról,

gyermekről, amelyet egy beszélgetés során nem tudnánk kideríteni. Sokszor így szerzünk tudomást egy-egy családi tragédiáról, vagy arról, milyen nevelést kap otthon a gyerek.

Óvodánkban játékba ágyazottan kerül sor a különféle tevékenységre, **értelmi fejlesztésre**. A család témakörét az év folyamán elosztva, bizonyos alkalmakhoz kötve többször elővesszük. Szorosan kapcsolódik az ünnepekhez: karácsony, anyák napja, valamint egyházi témájú eseményekhez: Jézus születése, kánai menyegző, Mária-ünnepek. E kezdeményezések alkalmával sokféle módon közelítjük meg a különböző témákat. Beszélgetünk a család fogalmáról, a családtagok összetartozásáról, egymás segítségéről, a családon belüli munkamegosztásról és az ünnepek jelentőségéről. Képeket gyűjtünk, családi tablóképet készítünk, összehasonlítjuk a különböző családokat. Drámajátékok segítségével eljátszhatunk egy-egy családi jelenetet, például anya főz a konyhában, és a mozdulatokból kell a többieknek kitalálni, mit mutat a társuk. Vendégvárást játszhatunk, kiosztva a szerepeket, hogy ki mit csinál. Ellátogatunk egy-egy szülő munkahelyére, vagy meghívjuk a csoportba, hogy mutassa be érdekes foglalkozását.

Az óvodapedagógus feladata a közvetlen testi-érzelmi kapcsolat megteremtésén, a példaadáson kívül a csoport közös életének megszervezése, a szokás és szabályrendszerek kialakítása. Ezek közül elsődleges a tevékenységeket időben és térben is behatároló **napirend** kialakítása, mely a közösségi élet szervezeti keretét biztosítja. A rugalmas, helyzethez alkalmazkodó napirend tartalmaz állandó, ismétlődő elemeket, ez növeli a biztonságérzetet, támpontot ad a gyerekeknek. Tapasztalataim azt bizonyítják, hogy egyre kevesebb családban alakul ki napirend a mindennapok során. Van úgy, hogy a gyerek csak az óvodába lépése után szembesül azzal, hogy minden tevékenységnek megvan a maga ideje. Próbáljuk a szülőket is arra biztatni, hogy otthon is legyen egyfajta rendszeresség, amiben könnyen eligazodik a gyermek. Ezzel segítjük egészséges fejlődését, és az időben való tájékozódását is.

A nap folyamán rendszeresen biztosítunk a gyerekek számára időt és lehetőséget az **elcsendesedéshez**, az „elmélkedéshez”. Ilyenkor egy kis időre együtt vagyunk, együtt játszunk, de örülhetünk a minket körülvevő csendnek is. Ez az időszak általában a reggeli tevékenységek lezárásaként, a gyülekezés befejeztével valósul meg.

A **hétfő reggelek** egy kicsit másképp zajlanak. Beérkezés után gyertyát gyújtunk. Ez egy hívó jel, amire a gyerekek odajönnek és körbe állnak. A kör közepén égő gyertya megvilágítja a lelkünket. Néhány perces csend után megbeszéljük, ki nincs velünk, ki hiányzik és miért, majd imádkozunk. Imádkozás után leülünk és az égő gyertya mellett megbeszéljük a hétvégén történeteket. A beszélgetést mese zárja le. Ezeknek a beszélgetéseknek nagyon fontos személyiségfejlesztő hatásuk van. Ilyenkor még azok a gyerekek is megnyilatkoznak, akik különben nem szoktak.

Napjainkban a családok életritmusa megváltozott, „felpörgött”. A családtagok együtt töltött ideje rövid. A gyerekek naponta több órát töltenek a televízió, a számítógép előtt, a legtöbb családban keveset beszélgetnek, hiányzik az egymásra figyelés, a türelem, a másik megismerése, elfogadása. Ez a feladat egyre inkább ránk, pedagógusokra hárul. Sajnos rohamosan nő az olyan felnőttek (szülők) száma, akik kérdezgetik ugyan gyermekeiket, de a válaszukra nem kíváncsiak. A kérdés és a válaszra való őszinte várakozás pedig egyformán fontos. A gyermeknek fontos, de a felnőttnek sem árt, hiszen ebből derül ki, hogy milyenek látja a gyermek a világot. Ösztönözzük a szülőket arra, hogy minél több időt fordítsanak gyermekük megismerésére, melyre jó lehetőséget biztosít a kötetlen beszélgetés, az esti mesélés vagy éppen a közös játék.

A **vallásos nevelés** áthatja óvodánkban az egész évet, mindennapi tevékenységeinket, de nem helyezzük a nevelési program fölé vagy alá, hanem beleépítjük, az evangélium szellemét és a keresztény erkölcsiséget szem előtt tartva. Senkit nem kényszerítünk a hitre, hanem a hit vonzásában élve olyan atmoszférát igyekszünk teremteni, hogy a gyermek maga találjon rá a hitélményre. Nyitottá kell tenni a gyermeket a hit befogadására. A felnőtt részéről a példaadás a legfontosabb, egész magatartásunkkal arra kell törekednünk, hogy erő, támasz, biztonság sugározzék a gyermek felé. Amelyik gyermek biztonságban érzi magát a családban, az óvodában, az bízni fog önmagában, a világban, Istenben.

A vallásos nevelést nem lehet elég korán elkezdni. Egybeesik azzal a boldog perccel, amikor az édesanya karjára veszi a csecsemőt. A vallásos nevelés fontos a személyiség nyugodt kibontakozásához, hiszen finomítja az erkölcsi és közösségi érzést, biztonságot ad, elviselhetővé teszi a csalódásokat, a félelem és szorongás érzését eloszlatja, erőt ad az élet vállalásához, mert határozott célt állít az egyén elé. Emberré nevelni és bevezetni a gyermeket a vallásos életbe, egyet jelent.

A gyermekek ez irányú nevelése nagyban függ a szülők hitétől és példájától. Ha a szülők vallásos meggyőződése megalapozott, és életük összhangban van ezzel a meggyőződéssel, akkor olyan légkörbe kerül a gyermek, ahol az Isten úgy hozzátartozik a mindennapi élethez, mint a fény, a levegő, az étel. Számunkra is nagy segítséget nyújtanak azok a gyerekek, akik otthon is találkoznak a keresztény hittel, az imádsággal, a Szentírással. Velük együtt próbáljuk azokat a gyerekeket is a helyes útra vezetni, akiknek ez a lehetőség a családban nem adatott meg, vagy nem ilyen mélységben. Arra törekszünk, hogy a gyerekek személyiségébe tartósan beépüljön a keresztény szellemiség, s ezt igyekszünk játékos formában megvalósítani. Szívesen alkalmazzuk azokat a drámapedagógiai játékokat, amelyek segítenek abban, hogy fontos általános emberi és sajátosan keresztény viselkedésmintákat alakíthassunk ki gyermekeinkben (pl. Szeretetháló, A gazda rétre megy, Jó pásztor játék, A mag élete –teremtőjáték, stb.). E játékok során a gyerekek könnyebben megértik a számukra nehezen elképzelhető, meg-

foghatatlan dolgokat, illetve megismerkednek bibliai történetekkel, Isten jóságával, szeretetével.

A vallásos nevelést szolgálják a mindennapi **csendes percek**, amikor elcsendesedünk, befelé figyelünk, imádkozunk, vagy épp hálát adunk. Már kiscsoportban, a beszoktatás ideje alatt figyelmet fordítunk arra, hogy az **étkezések előtti és utáni gyertyagyújtás, imádkozás** része legyen a mindennapi tevékenységnek. Örömmel hallottuk, hogy több kisgyermek otthon is ragaszkodik ehhez az óvodában kialakított szokáshoz.

A **hittanfoglalkozások** keretében is játékos formában ismerkedhetnek a gyermekek a keresztény hit alapjaival. A témák között nagy helyet foglalnak el azok, melyek a családdal, a szülők iránti tisztelettel, a Szent Családdal, a Boldogságos Szűzanyával foglalkoznak. A bibliai történetek, az erkölcsi beszélgetések mind a család fontosságát hangsúlyozzák a gyermekeknek. E foglalkozások keretébe templomlátogatásokat is beiktatunk, ahol megismerkedhetnek Isten házával.

A gyermekek vallásos nevelése érdekében ösztönözzük a szülőket arra, hogy otthon is legyen helye és ideje az imádságnak (étkezések alkalmával, reggel, de főleg az esti lefekvéskor), ismertessék meg gyermekeikkel a Szentírást, beszélgessenek arról, amit benne olvastak. Hitünk minden igazságát és az üdvtörténet eseményeit sorra átélhetik óvodásaink akkor, ha a család megünnepli keresztény ünnepeinket. Ebben próbálunk segítséget nyújtani a szülőknek. Szorgalmazzuk, hogy rendszeresen látogassanak el a templomba gyermekeikkel együtt. Ennek érdekében a tanév folyamán kétszer – az adventi időben és a tanév végén – **ovis misét** szervezünk, ahova a gyermekek a szüleikkel együtt jönnek el a székesegyházba imádkozni vagy éppen hálát adni.

Mint a nevelés többi területére, így a vallásos nevelésre is igaz, hogy csak akkor tudunk a gyermek személyiségére hatást gyakorolni, ha érezzük a szülők, a család hatékony közreműködését.

Eddig azokat a területeket vettem számba, ahol az óvoda a gyermekén keresztül próbálja missziós feladatát ellátni. A következő fejezetben a szülőkkel való kapcsolattartás formáiról szeretnék beszélni.

Óvoda és szülő – a kapcsolattartás formái

Az óvoda és a család tartós együttműködésének igen lényeges feltétele a pedagógus magatartása és viselkedése a szülőkkel szemben, hisz az óvoda csak a családdal együtt érheti el kitűzött céljait. A gyerekek megfelelő irányú fejlesztését, eredményes nevelését csak a szülőkkel való együtt neveléssel valósíthatjuk meg. A nevelésben közös a felelősségünk. A gyerek nevelésének két színterén, a családban és az óvodában történtek kölcsönös ismerete az alapja annak, hogy az óvónők és a szülők a nevelésben egymást segítő, erősítő, egyenrangú partnerek legyenek. Ezt a célt szolgálják a **családlátogatások**, hisz a gyermek sikeres fejlesztéséhez elengedhetetlen, hogy az óvónő megismerje a gyermeket és annak környezetét, szociális háttérét. Ez a látogatás a gyermek óvodába lépése előtt

megtörténik, vagy rövid időn belül sor kerül rá (ezt az adott csoport óvónői döntenek el), valamint később, az évek során is meglátogatjuk a gyermeket otthonában, ha ezt szükségesnek látjuk. A családlátogatás során képet kapunk a gyermek környezetéről, az anya-gyerek kapcsolatáról, a szülők nevelési felfogásáról, esetleges nevelési problémájáról, benyomásokat szerzünk a gyermekről.

Az óvoda nyitottságával lehetőséget ad a szülőknek az óvodai életbe való betekintésre, erre szolgálnak a **nyílt napok**. A rendszeres óvodába járás megkezdése előtt lehetőséget biztosítunk a szülőknek arra, hogy a gyermek a szülő jelenlétében ismerkedhessen az óvodával, az ott dolgozókkal. Hasonló nyílt napot tartunk még a beiratkozás előtt is, amikor megismerkedhetnek az itt folyó nevelési munkával. A gyermek óvodába járásának ideje alatt is szervezünk ilyen napokat, de előzetes egyeztetés alapján bármikor betekintést nyerhetnek a szülők a csoportok életébe.

Fontosnak tartjuk a szülők **folymatos tájékoztatását**, amelynek elengedhetetlen feltétele a nyíltság és a bizalomra épülő kommunikáció. A gyermek óvodába érkezésekor, illetve hazabocsátásakor szakítunk időt a napi párbeszédre, de ennek keretében nem tudunk elmélyült beszélgetést folytatni. Ezért akár szülői kérésre, vagy óvónői kezdeményezésre fogadóórákat tartunk, ahol személyesen, nyugodt körülmények között beszélhetjük meg az esetleges problémákat. A csoportszobák előtt kihelyezett faliújságokon tájékoztatjuk a szülőket az időszereken fontos dolgokról (pl. programok közlése, közösen tanult versek, dalok, rövid imák, mesecímek, bibliai témák kiírása, stb.). Évente három alkalommal szülői értekezletet tartunk, melynek során értékeljük a csoport addigi munkáját, eredményeit, de ez egyben információs, konzultációs találkozó is. Felhívjuk a szülők figyelmét arra, hogy mit tehetnek otthon az adott nevelési feladat erősítése érdekében, mivel a szülői értekezlet témája mindig egy adott nevelési terület. Az általános elméleti bevezetés után a szülők elmondhatják nekünk és szülőtársaiknak az adott témáról vallott nézeteiket, illetve megoszthatják a tapasztalataikat.

Játék- és könyvvásárokat szervezünk nagyobb ünnepek előtt, így segítve a szülőket abban, hogy hasznos és a gyermekek életkorának leginkább megfelelő ajándékokat vegyenek. Felhívjuk a figyelmüket az igazi értékekre.

Régebbi csoportjainkban nagyon jól működött az úgynevezett **beszélgető körök** szervezése, amelynek hagyományát a mostani csoportunkban is szeretnénk továbbfolytatni. Ez a szülősegítő szolgáltatás hozzájárul ahhoz, hogy a sajátos nevelési igényű, a hátrányos helyzetű vagy valamilyen problémával küszködő gyermekek szülei is segítséget kapjanak, illetve megerősítsék őket szülői szerepükben. A havonta ismétlődő, oldott hangulatú beszélgetések, az együttgondolkodás, az építő jellegű viták, esetmegbeszélések nagy segítséget nyújtanak a szülőknek, meghívott előadók, munkánkat segítő külső szakemberek: orvos, logopédus, fejlesztő pedagógus, hitoktató kapcsolódik be a munkába. A témák közül csak néhányat szeretnénk megemlíteni: Konfliktuskezelés a családban;

Az iskolaérettség kritériumai; A mese varázsa; Az együttjátszás öröme, stb. A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy egyre nagyobb igény van ezekre a beszélgetésekre, de egyre nehezebben nyílnak meg a szülők, sok biztatásra és türelemre van szükség.

Óvodánk egyik csoportjában indult el egyik évben a **Szülőpárok köre**, ahol férj és feleség együtt jelent meg. Mindenki tisztában van azzal, hogy a boldog családi élethez elengedhetetlen a harmonikus párkapcsolat megléte. Ez a beszélgető kör ezt a területet célozta meg. Témái között szerepelt a konfliktuskezelés, a családban betöltött szerepek, a családi kommunikáció, stb. A beszélgetések során megoszthatták a házaspárok tapasztalataikat, biztatták egymást, sőt szabadidős programokat is szerveztek.

A szülők óvodai életbe való bevonása érdekében advent előtt **munkadélután** szervezünk. Meghitt, bensőséges hangulatban, halk zeneszó és forró tea mellett készülnek a szebbnél szebb karácsonyi díszek (adventi koszorú, asztaldísz, kopogtató). Ezt a délutánt felhasználjuk a lelki töltekezésre, illetve az ünnepre való ráhangolódásra is. Ebben segítségünkre van hitoktatónk gondolatébresztő, adventre készülő előadása.

Óvodánk természeti, tárgyi környezetének alakítása, gazdagítása, értékeinek megóvása érdekében ősszel és tavasszal **társadalmi munkát** szoktunk szervezni. Így ki tudjuk aknázni a szülői közösség széleskörű tapasztalatait, és a kétkezi munkát végző szülők is sikerélményhez jutnak.

Csoportjainkban hagyomány, hogy a tanév során kétszer-háromszor közös, **családi kirándulást** szervezünk egy-egy hétvégi napon: erdei kirándulás, szalonnasütés, gesztenyeünnep, madárgyűrűzés, lovagolás, arborétum-látogatás. Ezek az alkalmak lehetőséget teremtenek a kötetlen beszélgetésekre, a családok ismerkedésére, a közös, önfeledt játéokra, az együtt elkészített étel kóstolására.

A szülők közössége minden évben megszervezi az óvoda hagyományos **Tavaszköszöntő bálját**, ahol szintén kötetlen formában beszélgethetnek a szülők nemcsak egymással, hanem az óvoda dolgozóival is. Ezen a rendezvényen Püspök Atya is velünk együtt ünnepel.

Az előzőekben ismertetett lehetőségek és programok a szülők számára nyújtanak betekintést az óvodában folyó munkába. Célunk az, hogy minél több szülőt, családot mozgósítva tegyük szebbé és jobbá családjaink életét.

Ünnepeink

„Isten megáldotta és megszentelte a hetedik napot, mert azon megpihent egész teremtő munkája után.” (Ter 2,3) A katolikus óvodának a mai megtépázott értékrendű világban egyik lényeges feladata, hogy újra felfedeztesse a szülőkkel, gyermekekkel a magyarság népi és keresztény ünnepeit és hagyományait, azok belső tartalmát, esztétikáját.

Aki nem tud ünnepelni, annak az embernek az életéből hiányzik valami, ami az embert emberré teszi. Az ünneplés ritka művészetét a családnak ápolni

kell, és át kell adnia a következő nemzedéknek. Igen nagy jelentőségű ez a gyermek lelki-szellemi fejlődése szempontjából. Úgy kell megülni minden ünnepet, hogy az mélyítse el az ünnep jelentőségét, mondanivalóját. Csak így hagy maradandó nyomot gyermekünk életében.

Az ünnepek, ünnepélyek nagy jelentőséggel bírnak óvodánkban. Az ünnep fényét az óvoda ünnepi díszei, az előkészület izgalmi emelik. Van, amikor csak a gyerekekkel ünnepelünk, de vannak olyan alkalmak is, amelyeken a szülők, nagyszülők is részt vesznek.

Óvodánk életében kiemelt helyen vannak az **egyházi év ünnepei**, amelyeken a családokkal együtt ünnepelünk.

- Szent Márton ünnepe (nov. 11.): lampionos felvonulást tartunk a szülőkkel az óvoda körül, majd megvendégeljük őket az udvaron. Előtte egész napos program van a gyerekeknek: vásár, bábjáték. A nagyobbakkal az esti, városi rendezvénybe is bekapcsolódunk szülői segítséggel.

- Karácsonyváró est: a gyermekek betlehemes előadása a szülőknek, utána közös barkácsolás.

- Ovis mise a Székesegyházban az adventi időben.

- Gyertyaszentelő, Szent Balázs napja: gyertyaöntés, majd szenteltetés a templomban, balázsáldás.

- Húsvét: gyermek-keresztút a szülőkkel közösen, tojásfestés, barkácsolás.

- Pünkösöd: pünkösdi néphagyományok felelevenítése.

- Te Deum: közös hálaadó, tanévzáró szentmise.

Hagyományos óvodai ünnepeink közé tartoznak:

- Szőlőünnep: szőlőszüret az óvoda udvarán, must préselése, kóstolása, szalonnasütés.

- Anyák napja: minden csoport másképp ünnepel. Kicsiknél az „ölben ülő” változat vált be, nagyoknál előfordul, hogy szép műsorral kedveskednek az anyukáknak, nagymamáknak a gyerekek.

- Vers- és mesemondó verseny: a zsűritagok közé szülőket is meghívunk.

- Évzáró: a gyerekek számot adhatnak egész évben szerzett tudásukról.

- Juniális: vidám gyereknap forgatag a családok részvételével. Kézműves vásár, barkácsolások, sportversenyek, színházi előadás, tombola, zsákbamacska, büfé színesíti a programot.

Az ünnepek nagy jelentőséggel bírnak életünkben, mert fényt visznek a mindennapok szürkeségébe. Ezért fontos, hogy a családok életéből se hiányozzanak ezek a különleges alkalmak. Az adventi készülődés, a karácsony, a nagybőjt és a húsvét, a pünkösöd, a Mária- ünnepek otthoni megünneplése még jobban elősegítik a gyermekekben a keresztény hit elmélyülését. A családi ünnepekről (születés- és névnap, házassági évforduló, keresztelő, esküvő) sem szabad azonban megfeledkezni, hisz ezek által is szorosabbá válnak a családi kötelek, és mélyülnek a gyermekben a családról kialakított fogalmak.

VI. ZÁRÓGONDOLATOK

*Adni kell, adni, mindent odaadni:
Munkát, erőt, életet,
Pénzt, ruhát és kenyeret.
Könnyet, mosolyt, simogatást,
Jószándékot, jóakarást,
Imádságot, egészséget,
Melegséget, élő hitet.
Odaadni akárkinek,
A legelső nincstelennek.
Szeretetet adni- adni,
S érte semmit sem kívánni!⁹
Kalkuttai Teréz anya*

Az elmúlt évtizedek erkölcsi romlása hatalmas károkat okozott a családok életében. Példákat felesleges felhozni, hiszen környezetében mindenki bőven láthat elszomorító és tragikus sorsokat. S amilyen egy ország családjainak lelkülete, olyan a társadalom állapota is. Ennek erkölcsi szintjét pedig mindnyájan saját bőrünkön tapasztaljuk. Megújulásra van tehát szükség ahhoz, hogy az erkölcsi süllyedés megálljon hazánkban, s ebben a keresztyén családoknak élen kell járniuk. Az ő szép példájukat követve joggal bízhatunk abban, hogy a többi magyar család is felbuzdul, s akkor hazánk sorsa is jobbá válik. Ebben a megújulási folyamatban nagy feladatot látnak el a katolikus oktatási intézmények és az ott dolgozó pedagógusok. Az itt folyó oktatási-nevelési munka során közvetlenül hatást gyakorolhatunk a családokra, megmutatva a helyes utat. Segítséget nyújthatunk a felmerülő problémák megoldásában és különböző programok szervezésével kiegészíthetjük a családi nevelés hatékonyságát.

Rohanó világunkban a családi élet harmóniájának gyengülése sok esetben magával hozza az elhidegülést, a kiábrándultságot, az alkoholizmust, a brutalitást, a válást. Mindez elbizonytalanítja a gyermeket. Ezért fontos, hogy az ilyen körülmények között élő gyermekekben is erősítsük a család szeretetét, ne adják fel a reményt, hogy sikerülhet boldogabb családot alapítaniuk. Nem elég, ha a kisgyermeket az óvodában naponta hozzájuttatjuk olyan élményekhez, amelyek erősítik a család jelentőségét (pl. közös ima az étkezések alkalmával, születésnapok megünneplése, karácsonyi készülődés, stb.), hanem a szülők szemléletén is változtatni kell. Ezáltal elkerülhető, hogy a két nevelési közeg ellentmondásba kerüljön. Az igazi siker olyan esetekben mérhető le, amikor a szülő elmeséli, hogy a gyermek otthon is ragaszkodik bizonyos megszokott helyzetekhez (pl. gyertyagyújtás, ima). Ha nevelőmunkánk során ilyen és ehhez hasonló sikereket tudunk elérni, ha gyermekeink (és családjaik) a pozitív és negatív jelenségek

ütköztetésével a korukhoz mért legjobb utat tudják választani, fáradozásaink nem voltak hiábavalóak.

A gyermek, akit a szülők ránk bízta, s akinek élete egyszeri és megismételhetetlen, olyan kincs, amiért mindannyian felelősek vagyunk, akik az óvoda szolgálatát vállaltuk. Csak az Úrtól kapott erővel vállalkozhatunk erre a feladatra.

A küldetést vállalnunk kell. Nem mondhatjuk, nem érdekel mások gondja. Nem mondhatjuk, nem tudunk semmit. Nem élhetünk süketen, némán és vakon a világban. Mindenkinek, minden teremtménynek örömhírt kell mondanunk. Mert ettük az Ő kenyerét, ittuk az Ő borát. Mert hallgattuk az Ő tanítását. Mert feltárta előttünk önmagát. A hallgatás évei után a tettek élete kell, hogy következzen. Szétszéledve, ki-ki a maga útján, a maga feladatával. A Lélek erejével.¹⁰ (Korzenszky Richárd OSB)

BIBLIOGRÁFIA

- A boldogabb családokért.* Magyar Katolikus Püspöki Kar, Budapest, 1999.
A Szombathelyi Egyházmegye zsinati könyve. Szombathely, 2000.
BÁLINT JÓZSEF: *Az apostolkodás nem csak a papok dolga.* Katolikus Kincses Kalendárium, Agapé, Szeged, 1995.
DR. TELEKI BÉLA: *Óvodásunk a családban.* Szeged, 1990.
Helyi Óvodai Nevelési Program. Szombathely, 1996.
Katolikus iskolák Magyarországon. KPSZTI, Budapest, 2000.
OTTO SCHAUDE–LOTTE BORMUTH: *Hinni, tanítani, nevelni.* Evangéliumi Kiadó, 1993.
TEODORO C. BACANI: *A keresztény család.* Katolikus Kincses Kalendárium, Agapé, Szeged, 2004.
Újszövetségi Szentírás. Szent Gellért Egyházi Kiadó, Szeged 1990.

JEGYZET

1. *Mindig csak adni.* Katolikus Kalendárium 2000, Szent Maximilian Lap és Könyvkiadó, 133. o.
2. *Katolikus Kincses Kalendárium.* Agapé, Szeged, 1995., 194. o.
3. *A boldogabb családokért.* Magyar Katolikus Püspöki Kar, Budapest, 1999., 7. o
4. U.o. 8. o.
5. SIMON ANDRÁS: *Életed üzenet.* Hangtalan jelek. Budapest, 2002., 66. o.
6. *Katolikus iskolák Magyarországon.* KPSZTI, Budapest, 2000., 7. o.
7. U.o. 8. o.
8. PINO PELLEGRINO: *A vallásos nevelés apró jegyzetei.* Don Bosco Kiadó, Budapest, 1. o.
9. HETÉNYI VARGA KÁROLY: *Beszélgetés a Mesterrel.* Szent István Társulat, Budapest, 1991., 200. o.
10. KORZENSZKY RICHÁRD OSB: *„Légy áldott!”* Bencés Apátság, Tihany, 2002., 68. o.

TARTALOMJEGYZÉK

I. BEVEZETÉS, GONDOLATOK A MISSZIÓS PARANCS SZELLEMÉBEN..	1
II. AZ APOSTOLKODÁS MINDEN KRISZTUSHÍVŐ KÖTELESSÉGE.....	2
1. Világiak apostolkodása	2
2. Apostolkodás a családban	3
III. CSALÁD ÉS GYERMEK	4
1. Röviden a családról	4
2. A családok mai helyzete – támadások tüzeiben.....	5
IV. A CSALÁD A BIBLIA TÜKRÉBEN	7
1. A család – Isten teremtése	7
2. Családok a Bibliában	8
3. A családtagok feladata a Szentírás szerint.....	9
4. A keresztény család	10
V. A KATOLIKUS INTÉZMÉNYEK KÜLDETÉSE	11
1. Történeti áttekintés	11
2. A katolikus óvoda feladatai.....	12
3. A katolikus pedagógusok felelőssége	14
4. A „mi óvodánk” bemutatása.....	15
5. Mindennapi feladataink a családok érdekében	18
VI. ZÁRÓGONDOLATOK.....	25
BIBLIOGRÁFIA	27
JEGYZET	27